

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Informatikai Kar**

Webes alkalmazások fejlesztése

15. fejezet

Alkalmazások felhőben

Giachetta Roberto

**A jegyzet az ELTE Informatikai Karának 2016. évi
jegyzetpályázatának támogatásával készült**

- A *számítástechnikai felhő* (*computational cloud*) egy olyan *szolgáltatás alapú* rendszer, amelyben
 - a szolgáltatásokat nem dedikált hardvereszközön, hanem a szolgáltató eszközein elosztva üzemeltetik
 - a felhasználók a szolgáltatásokat hálózaton (interneten) keresztül érik el
 - az üzemeltetés, működés részleteit a felhasználótól elrejtik
- A felhő *helyfüggetlen, skálázható, és nagy rendelkezésre állást* biztosít
 - hardvereszközök meghibásodása nem befolyásolja a teljesítményt és elérhetőséget

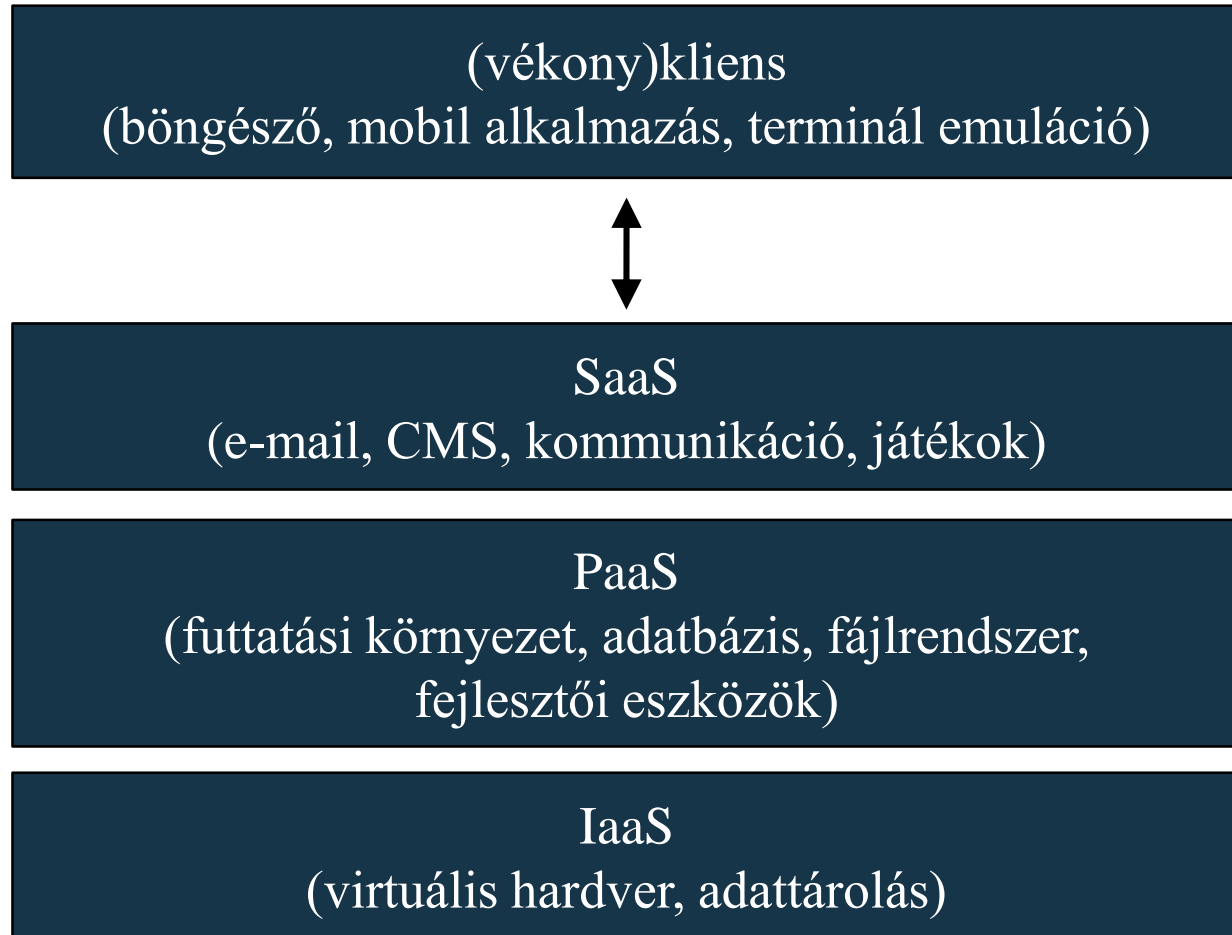
Alkalmazások felhőben

Felhő szolgáltatások

- A felhő alapú rendszerek hierarchikusan épülnek fel, és ennek megfelelően is nyújtják szolgáltatásaikat, három réteg adott:
 - *infrastruktúra szolgáltatás (Infrastructure as a Service, IaaS)*: biztosítja a hardver egy virtuális leképeződését (virtuális gépet), pl. *Amazon EC2, Google Compute Engine*
 - *platform szolgáltatás (Platform as a Service, PaaS)*: biztosítja szoftverek üzemeltetésének környezetét (operációs rendszert), pl. *Microsoft Azure, Google App Engine, Oracle Cloud*
 - *szoftver szolgáltatás (Software as a Service, SaaS)*: magát a szoftvert nyújtja szolgáltatásként, távoli elérésre (általában böngészőn keresztül)

Alkalmazások felhőben

Felhő szolgáltatások

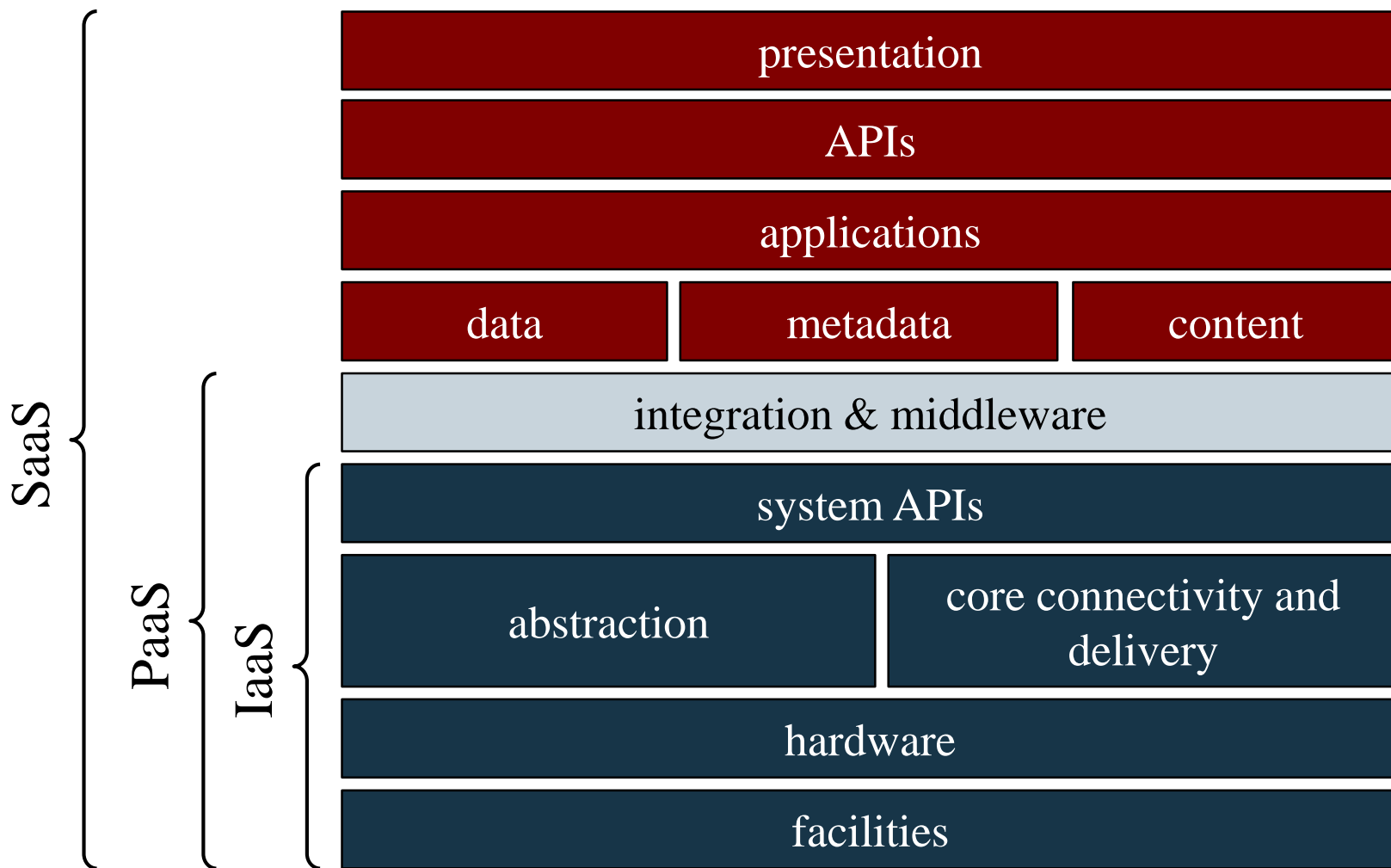
Alkalmazások felhőben

Felhők megvalósítása

- A felhőkben harmadik fél vezérli az alkalmazást, tárolja az adatot, így számos kockázat felmerül (biztonsági kérdések, adatvesztés, szolgáltatás kimaradás, felelősség kérdése)
 - a felhőknek kimondottan kell ügyelnie a biztonságra, a felhasználói adatok kezelésére
- A felhők architekturális megvalósításában fontos szerepet játszik a *megosztott birtoklás (multitenancy)*, ahol a szoftver egy példánya szolgál ki tetszőleges sok kliens csoportot (szervezetet)
 - az alkalmazás virtuálisan particionálja adatait, valamint konfigurációját, így a csoportok egyedi, virtuális alkalmazásokat használnak

Alkalmazások felhőben

Felhők megvalósítása

Alkalmazások felhőben

Felhők megvalósítása

- A felhők meghatározó tényezői:
 - *erőforrások* (adattárolás, hálózat, alkalmazások)
 - *elérhetőség* (publikus, privát, közösségi), *elhelyezkedés* (globális, lokális)
 - *infrastruktúra* (virtuálizáció, rugalmasság)
- A globális felhők *adatközpontokba* (*data center*) szerveződnek

Alkalmazások felhőben

Felhők jellemzői

- A felhőnek a következő tulajdonságokkal kell rendelkeznie alkalmazások futtatásához:
 - számos szolgáltatást biztosít (virtuális gépek, adattárolás, üzenetküldés, hálózat, egyszerű fejlesztési modell)
 - az erőforrások végtelen mennyiségének illúzióját biztosítja, amelyet csak a virtuális gépek száma korlátoz, vízszintesen skálázódik
 - biztosítja az erőforrások gyors növelését, csökkentését automatikusan, illetve manuálisan is
 - a költséghatékonyságra optimalizál, ezért megengedi a hardverhibákat, de a kieséseket nem (*commodity hardware*)

Alkalmazások felhőben

Szoftver a felhőben

- Egy szoftver két módon kerülhet kapcsolatba felhővel
 - a szoftver futhat lokálisan (helyi gépen, szerveren), de felhasználhat felhő által nyújtott szolgáltatást
 - általában adattárolás, autentikáció, közösségi funkcionalitás (pl. mobil alkalmazásoknál)
 - így a felhőt, mint háttérszolgáltatást használjuk (*Backend as a Service, BaaS*)
 - a futhat a felhőben lévő platformon (PaaS)
 - alkalmazkodnia kell a felhő környezethez (erőforráskezelés, szolgáltatás alapú működés, ...)
 - ugyanakkor működése nem feltétlenül kötött a felhőhöz

Alkalmazások felhőben

Szoftver a felhőben

- A felhőben futó alkalmazás szolgáltatásokat biztosít, így jellemzően weblap, vagy webszolgáltatás
 - általában állapotmentes, kérés/válasz alapú, a kommunikációra szabványos csatornákat használ (*SOAP*, *REST*, *COBRA*)
 - lazán kapcsolt architektúrát definiál, biztosítja az aszinkron végrehajtást, háttérben frissíthető (frissítés hatására nem áll le a rendszer)
 - hatékony végrehajtást végez, nem pazarolja az erőforrásokat, ügyel a földrajzi eloszlásra, vízszintesen skálázódik (a rendszer skálázódása és hibajelenségei nem befolyásolják a felhasználói élményt)

Alkalmazások felhőben

Microsoft Azure

- A Microsoft saját felhő környezete az *Azure*, amelye infrastruktúra és platform szolgáltatásokat nyújt
 - a platform elsősorban weblapok (ASP.NET) és webszolgáltatások (WCF, ASP.NET WebAPI) számára, de számos más környezet is támogatott (PHP, Node.js, Python, ...)
 - adattárolás szolgáltatások (*data services*): bináris (*Blob Service*), relációs (*SQL Database*), séma független (*Table Service*) és nagy adatok (*HDInsight*)
 - alkalmazás szolgáltatások (*app services*): azonosítás (*Azure Identity*), e-mail (*SendGrid*), médiakezelés (*Media Service*), üzenetkezelés (*Service Bus, Azure Queue*), ...

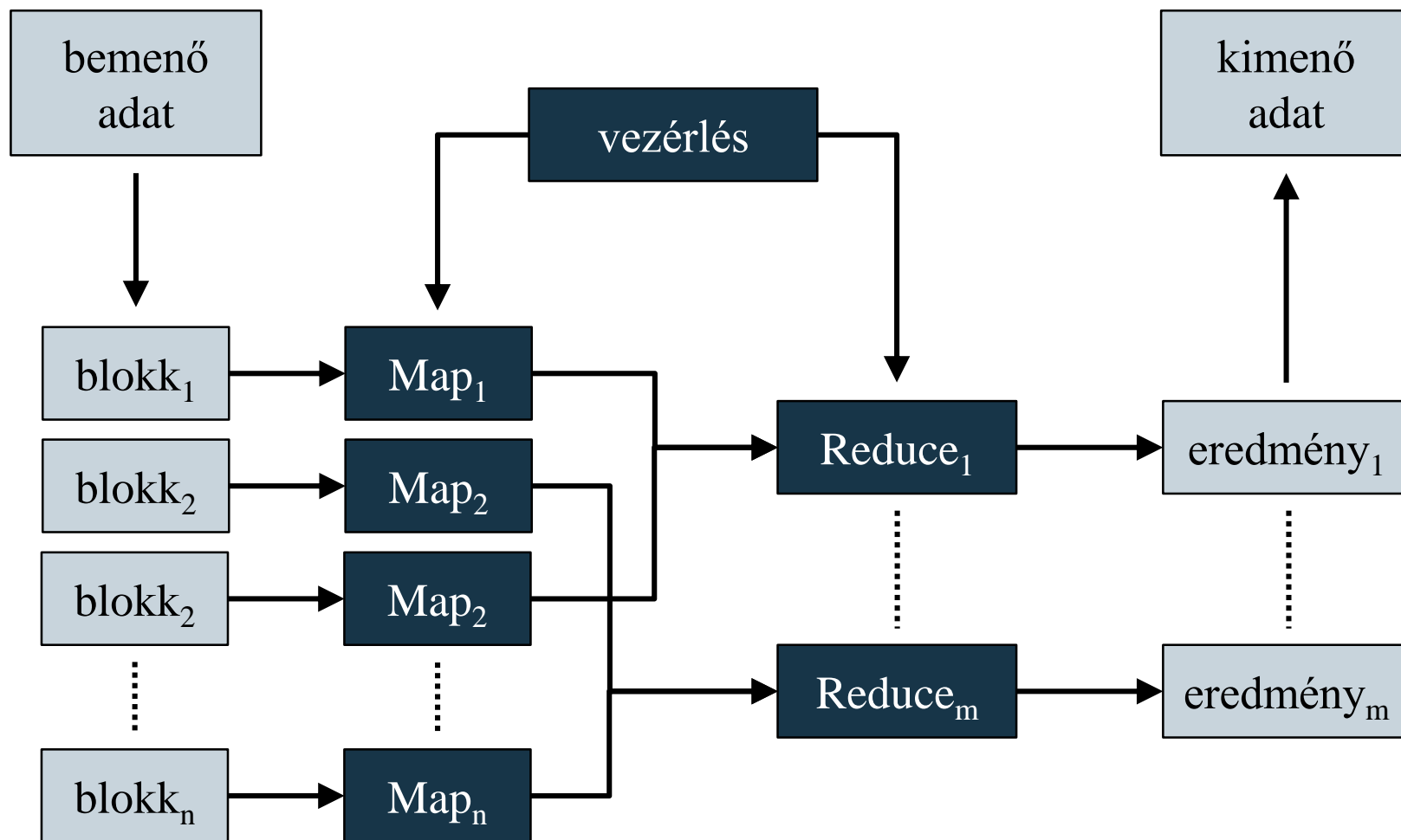
Alkalmazások felhőben

Adatfeldolgozás felhőben

- A felhők összességében nagy számítási és adattárolási kapacitást tudnak biztosítani, így alkalmasak *nagy méretű adatok (Big Data) elosztott feldolgozására*
 - elsősorban olyan adatokra és feladatokra, amelyek jól eloszthatóak a rendszerben, pl. adatbányászat, indexelés, dokumentum feldolgozás, képfeldolgozás
 - a rendszer feldolgozó csomópontokból (*node*) áll, amelyek végrehajtják egy feldolgozási *munkafolyamat (workflow)* egyes lépéseit
 - biztosítani kell egy olyan programozási modellt, amely lehetőséget ad az adatfeldolgozás dinamikus párhuzamosítására, az elosztott végrehajtásra

- A *MapReduce* programozási modell egy egyszerű feldolgozási modell, amely öt lépésben végzi el a munkafolyamatot:
 1. *Prepare*: felosztja a beérkező adatokat azonos méretű blokkokra, mindegyikhez egy kulcsot rendel
 2. *Map*: a kapott kulcs/érték párokat párhuzamosan transzformálja (szűri, rendezi, ...) köztes eredményekké
 3. *Shuffle*: a köztes eredményeket átrendezi, csoportosítja kulcs szerint és újabb kulccsal látja el
 4. *Reduce*: a kapott kulcs/érték párokat párhuzamosan kiértékeli
 5. *Produce*: az eredményeket begyűjti és összesíti

A MapReduce modell

Alkalmazások felhőben

A MapReduce modell

- Pl. szeretnénk megszámolni dokumentumok gyűjteményében minden szónak az előfordulási számát:
 1. felosztjuk a dokumentumokat, minden blokk egy dokumentumot kap (a kulcs a dokumentum neve)
 2. a dokumentumban minden megtalált szóra egy 1-es értéket adunk (a kulcs a szó, az érték 1), ez a *Map* lépés
 3. csoportosítunk a szó szerint, minden szóhoz egészek egy sorozata tartozik
 4. összeadjuk a sorozat értékeit, így megkapjuk minden szóra az összes előfordulás számát, ez a *Reduce* lépés
 5. az eredményeket összesítjük (szavanként)

Alkalmazások felhőben

A MapReduce modell

```
Map(String key, String value):
```

```
    // key: dokumentum neve
```

```
    // value: dokumentum tartalma
```

```
    foreach (String word in value):
```

```
        EmitIntermediate(w, "1");
```

```
        // a kulcs a szó, az érték 1 lesz
```

```
Reduce(String key, Enumerable<String> values):
```

```
    // key: a szó
```

```
    // values: a szóra kapott értékek sorozata
```

```
    int result = 0;
```

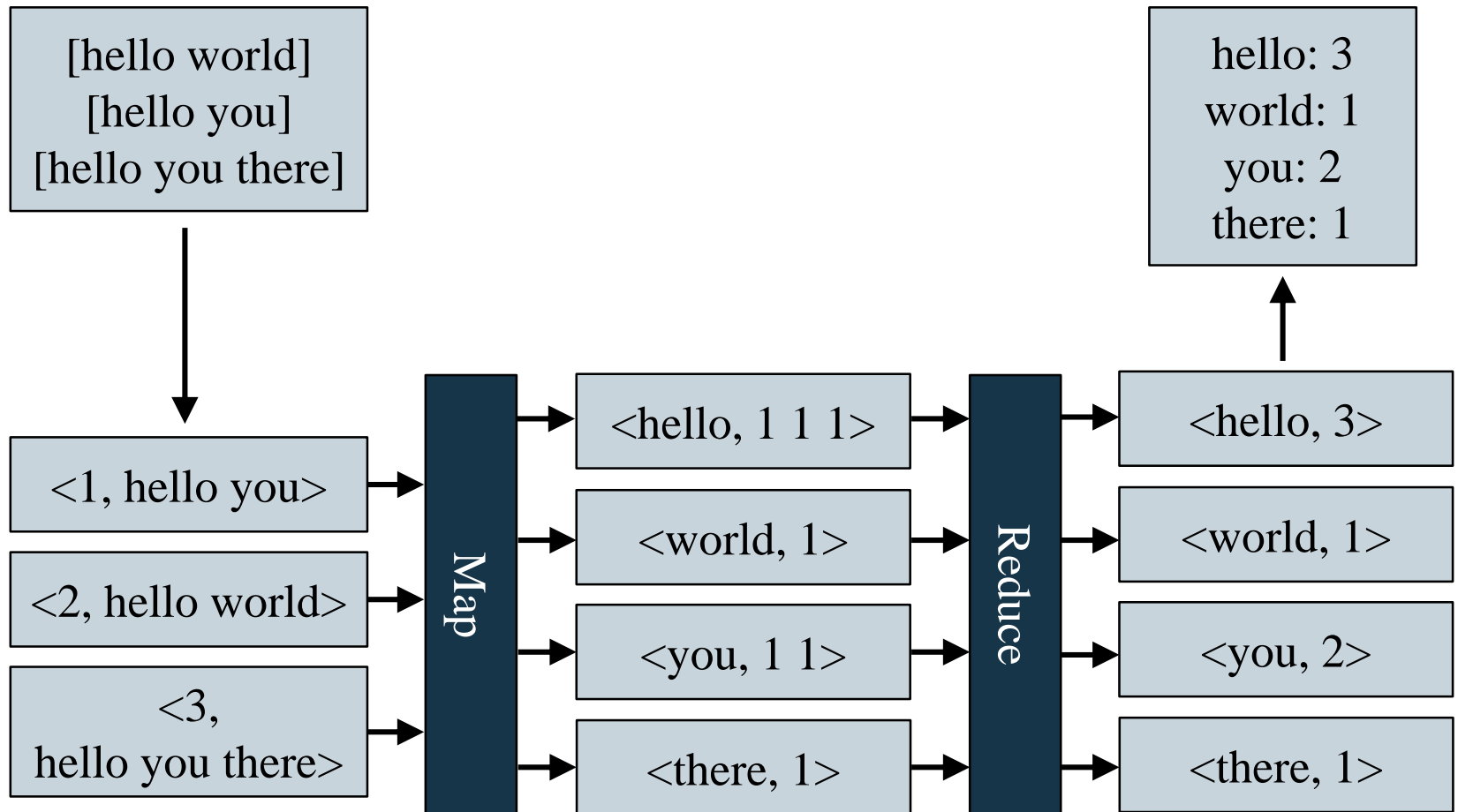
```
    foreach (String v in values):
```

```
        result += AsInt(v);
```

```
    Emit(AsString(result)); // szövegesen adjuk meg
```

Alkalmazások felhőben

A MapReduce modell

Alkalmazások felhőben

Apache Hadoop

- Az *Apache Hadoop* egy, a MapReduce programozási modellre épülő szoftver keretrendszer
 - 3 fő modulból alkotja:
 - *Hadoop MapReduce*: adatfeldolgozó
 - *Hadoop Distributed File System (HDFS)*: elosztott fájlrendszer, amely felel az adatok elosztásáért az egyes node-ok között
 - *Hadoop YARN*: erőforrás kezelő és folyamat ütemező
 - Java-ban íródott, de alkalmas bármilyen nyelvű, MapReduce alapú alkalmazás futtatására (*Hadoop Streaming, REST API*)

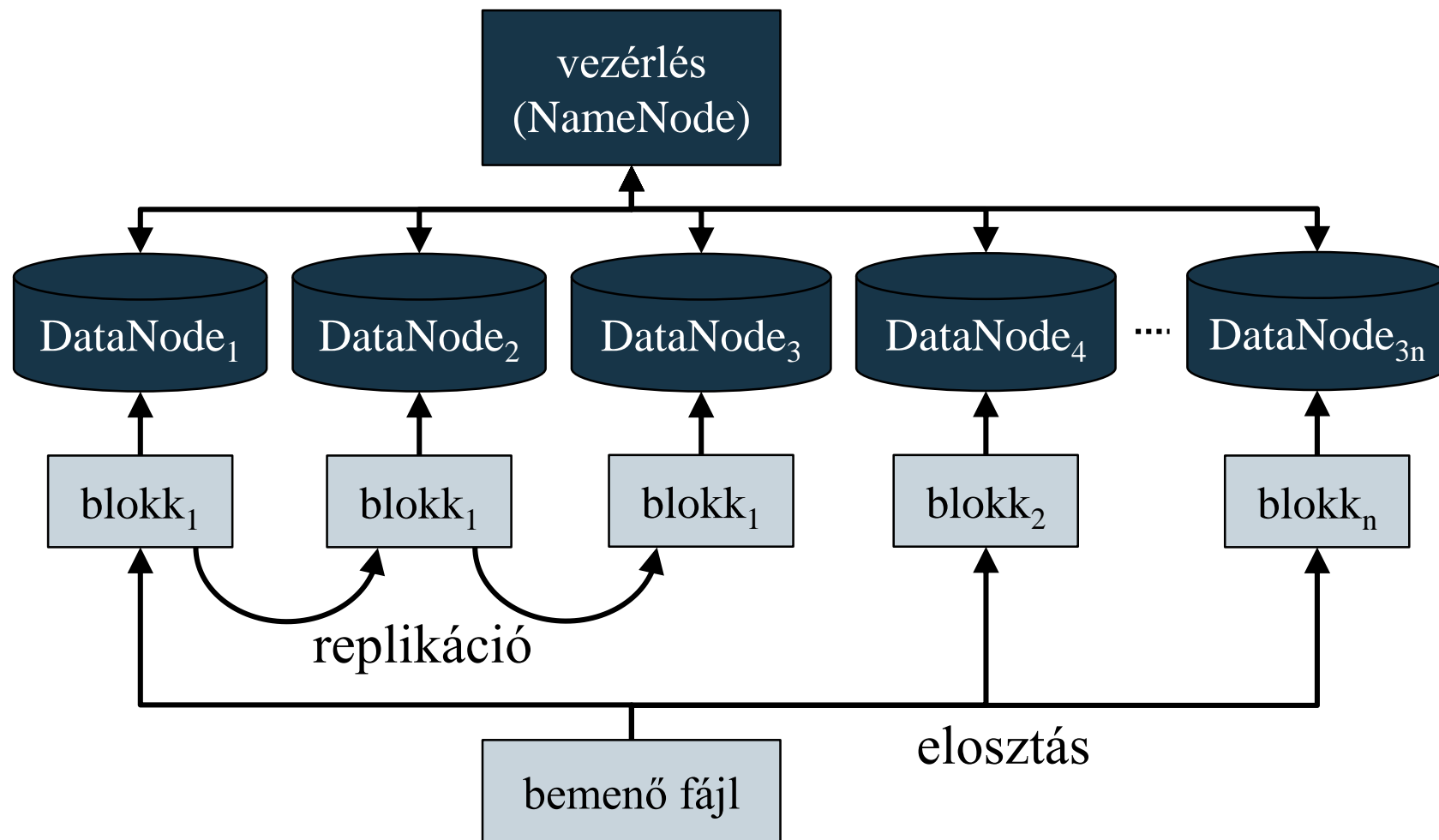
Alkalmazások felhőben

Apache Hadoop

- A Hadoop nagyon jól skálázható, akár több ezer node alkotta rendszert is felépíthetünk
- A HDFS fájlrendszer célja a Hadoop architektúra kiszolgálása, ügyelve a rendelkezésre állásra
 - hatékonyan kezeli a nagy, homogén szerkezetű fájlkat, amelyeket azonos méretű blokkokra bont
 - olvasásra optimalizál (*write once, read many times*)
 - képes kezelni az egyes gépek kiesését, az egyes fájlrendszer csomópontok (*DataNode*) folyamatosan jelzik jelenlétüket
 - replikálja a tartalmat (alapértelmezetten 3 példány), így kerül el az adatvesztést

Alkalmazások felhőben

Apache Hadoop

Alkalmazások felhőben

Apache Hadoop

- Az alap Hadoop rendszer számos további modullal egészülhet ki, amelyek az alap modulokra épülve bővítik a funkcionalitást, pl.:
 - adatbázis-kezelés (*HBase, Accumulo, Cassandra*)
 - speciális adatfeldolgozás (*Spark, Stratosphere, Giraph, GraphX*)
 - SQL alapú lekérdezések (*Hive, MRQL, Shark, Phoenix*)
 - adatelemzés (*Mahout, MLlib, MLbase*)
 - üzenetkezelés (*Thift*)
 - elosztott rendszer koordináció (*ZooKeeper*)

Alkalmazások felhőben

Hadoop alkalmazások .NET keretrendszerben

- A Windows Azure is támogatja a Hadoop architektúrát (*HDInsight*), illetve a .NET alapú alkalmazásfejlesztést (*.NET SDK for Hadoop*)
 - létrehozhatunk MapReduce tevékenységeket (**`Microsoft.Hadoop.MapReduce`**)
 - írhatjuk, olvashatjuk a HDFS fájlrendszert (**`Microsoft.Hadoop.WebClient`**)
 - futtathatunk LINQ alapú lekérdezéseket Hive adatbázisokon (**`Microsoft.Hadoop.Hive`**)
 - menedzselhetjük az Azure felhőben futó a felhőben futó tevékenységeket (**`Microsoft.WindowsAzure.Management.HdInsight`**)

Alkalmazások felhőben

Hadoop alkalmazások .NET keretrendszerben

- A HDFS fájlrendszerhez a **WebHDFSClient** segítségével férhetünk hozzá, pl.:

```
WebHDFSClient client = new WebHDFSClient(...);  
await client.CreateDirectory("/myDirectory");  
    // könyvtár létrehozása (aszinkron)  
  
await client.ClientFile("c:\myFile.txt",  
    "/myDirectory/myFile.txt");  
    // fájl létrehozása a lokális fájl másolásával  
  
List<String> fileList = (await  
    client.GetDirectoryStatus("/myDirectory")).  
    Files.Select(f => f.PathSuffix).ToList();  
    // könyvtár tartalmának lekérdezése
```

Alkalmazások felhőben

Hadoop alkalmazások .NET keretrendszerben

- MapReduce folyamatok végrehajtásához meg kell valósítunk a Map és Reduce műveleteket, majd ezeket egy Hadoop feladatként kell konfigurálnunk
 - a Map tevékenységet a **MapperBase** osztályból származtatva, a **Map** metódus felüldefiniálásával adjuk meg
 - a Reduce tevékenységet egy **ReducerCombinerBase** leszármazott osztály a **Reduce** metódusában adjuk meg
 - a feladat egy **HadoopJob** leszármazott osztály, ahol megadjuk a végrehajtás paramétereit (a felüldefiniált **Configure** metódusban)
 - a kommunikáció szöveg alapú, mindent konvertálnunk kell

Alkalmazások felhőben

Hadoop alkalmazások .NET keretrendszerben

- Pl.:

```
public class WordCountMapper : MapperBase {  
    public override void Map(string inputLine,  
                             MapperContext context)  
    {  
        // felüldefiniáljuk a Map metódust  
  
        String[] words = inputLine.Split(' ');  
        // elvégezzük a tevékenységet  
  
        foreach(String word in words)  
            context.EmitKeyValue(word, "1");  
        // továbbítjuk az eredményt  
    }  
}
```

Alkalmazások felhőben

Hadoop alkalmazások .NET keretrendszerben

```
public class WordCountReducer :  
    ReducerCombinerBase  
{  
    public override void Reduce(String key,  
        IEnumerable<String> values,  
        ReducerCombinerContext context)  
    {  
        Int32 result =  
            values.Sum(val => Int32.Parse(val)) ;  
        // végrehajtjuk a műveletet  
        context.EmitKeyValue(key,  
            result.ToString()) ;  
        // továbbítjuk az eredményt  
    }  
}
```

Alkalmazások felhőben

Hadoop alkalmazások .NET keretrendszerben

```
public class WordCountJob :  
    HadoopJob<WordCountMapper, WordCountReducer>  
    // sablonban megadjuk a két típust  
{  
    public override HadoopJobConfiguration  
        Configure(ExecutorContext context)  
    {  
        HadoopJobConfiguration config =  
            new HadoopJobConfiguration();  
        config.InputPath = "/myDirectory";  
        config.OutputFolder = "/myResultDirectory";  
        return config;  
        // megadjuk a bementi/kimeneti könyvtárat  
    }  
}
```